

עזון תורני שכוחי בעזה"ת אֵלֶּה הַשְּׁלֹשָׁה שְׁעֵי הַתְּנַדְדוּת

גליון 638

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח' יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל"

רבנו הספורנו מסביר קיימות שלש סיבות לגאולת עם ישראל ממצרים: הראשונה – "זכות אבות", השנייה "ברית אבות" כפי שהבטיח הקב"ה לאברהם בברית בין הבתרים, וזהו שנאמר בפסוק הקודם "וגם הקמותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען", והשלישית "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי".

השאלה היא, אם יש זכות אבות ויש הבטחה בברית בין הבתרים, מה הצורך בסיבה השלישית שהיא נאקת בני ישראל ותפלתם מעומק הלב?

מבאר הספורנו כי מאחר ששקעו במ"ט שערי טומאה, הם היו כל כך רחוקים ממצב של אפשרות להיגאל ולהיקרא עם ה', עד כדי כך שהמלאכים בעת קריעת ים סוף קטרגו ואמרו "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה". במצב כזה, גם אם היו נגאלים לא היה שייך שיקבלו את התורה ויכנסו לארץ הקודש. ההתקרבות וההתעלות נעשתה רק על ידי נאקתם ותפלתם בצר להם. רק כך נהיו ראויים וזכר להם ה' את בריתו, כעניין שנאמר "וירא בצר להם בשמעו את רנתם ויזכור להם בריתו" (תהלים ק"ו).

נמצא כי למרות הזכויות הרבות, ללא מפתח התפילה, לא ניתן לזכות בכל הטובות. **התפילה היא המפתח הפותח את הדלתות והשערים לכל העולמות**, וגם כאשר נגזר על האדם לזכות בשפע של רוחניות וגשמיות, אם אין לו המפתחות שהם התפלות והבקשות, הוא לא יזכה בשפע.

פֶּתַח הָאֵהָ

התורה הקדושה מספרת לנו שמשו רבינו – הגואל הראשון של העם היהודי וזה שקיבל עבורו את תורת ה' – היה מגמגם וכך הוא אומר על עצמו "ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים". מדוע התורה טורחת לספר לנו דבר זה?

בדרך הפשט הפירוש הוא, כדי שלא יטענו אנשים במהלך השנים שהסיבה שהסכימו בני ישראל לקבל תורה ממשו, היא מכיון שהוא היה רטוריקן בעל כושר דיבור שאין שני לו. משום כך הדגישה התורה שמשו רבינו היה גם כבד פה וגם כבד לשון, כך שלא מחמת נאומיו שמעו אליו בני ישראל, אלא רק מפני שהייתה זו אמת לאמיתה.

מעניין לציין שאונקלוס, מתרגם התורה, תרגם את המילים "ערל שפתים" – "יקיר ממלל", לאמור: כבד דיבור. צדיקים הסבירו שאונקלוס רצה לציין בפירושו משמעות נוספת: **שהדיבור יהיה יקר לאדם**. אחד הדברים שאנו מצטערים עליהם יותר מאשר על דברים אחרים במהלך חיינו, הוא נושא הדיבור המיותר. מילה שאמרנו לא במקום, משפט פזיז שלא חשבנו עליו די הצורך, כבר לימדנו שלמה המלך באמרתו המפורסמת: **"החיים והמוות ביד הלשון"**.

ייתכן שרצתה התורה ללמדנו בכך שסיפרה לנו את היותו של משו רבינו כבד פה וכבד לשון, מסר חשוב: המגמגם, אינו מוציא משפטים בקלות מפיו, לכן הוא חושב פעמים מספר מה הדרך הטובה ביותר לבטא את רצונו בקלות.

כדאי לנו להתאמן על כך שהדיבור היוצא מפינו יהיה "יקר" לנו, כי אחרי שהוא יוצא מהפה כבר קשה מאוד להחזירו.

שבת שלום

שמשון אליעזר פוקס

זמנך הטוב
הדלקת נרות מוצאי שבת
4:24
5:27
6:00
 נצט לשמור על קדושת חגליון
 אין לקרוא בשעת התפילה

אָהַל הַהַלְוָה

שאלה: מישהו העיר לי כשדיברתי באמירת, "ויכולו" בליל שבת, ואמר שיש על זה עונש חמור, האם זה נכון?

תשובה: כתב מרן בשלחן ערוך (סי' רסח), אין לדבר בשעה שאומרים "ויכולו" (בליל שבת), ולא בשעה שאומר השליח ציבור ברכה מעין שבע. (ברכת מעין שבע היא הברכה "מגן אבות בדברו מחיה מתים במאמרו" וכו', שמברך השליח ציבור אחרי ערבית של ליל שבת). וכתב בספר חסידים, מעשה בחסיד אחד שראה חסיד אחר בחלום, וראה שפניו מוריקות. שאל אותו, מדוע פניך מוריקות? אמר לו: מפני שהייתי מדבר ב"ויכולו" ובברכת מעין שבע ובקדיש. והביא הגאון ה"כף החיים", שנשמה אחת סיפרה לרבינו יחיאל, חמיו של בעל ספר מצוות קטן, שהמלאכים זורקים אותה למעלה ומניחים אותה ליפול בעצמה, כעונש על מה שהיה מדבר בשעה שהשליח ציבור אומר ברכת מעין שבע. ואפילו שהיה מדבר רק אחרי שהיה מסיים בעצמו לומר ויכולו, בכל זאת נענש.

אסור לאדם לאכול שום דבר מזמן צאת השבת, עד שיבדיל על הכוס של יין, ויהיה רשאי לאכול מה שירצה. כתב מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל, שאף על פי שמעיקר הדין יש להקל בשתיית מים קודם הבדלה, מכל מקום לרוב חומרת הענין, המחמיר בזה תבוא עליו ברכה. וטוב להחמיר שלא לשתות מים קודם הבדלה.

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל לחידוש

חידושים ופנינים לשולחן השבת

מספר פעמים בחיינו מגיע האדם ליום בו הוא מבקש מבורא עולם משהו מעבר לסטנדרט המגיע לו, משהו מעבר למעשיו השגרתיים, משהו שיזכה אותו להעפיל לגובה אליו הוא לא רגיל ואף לא מצפה בשגרת היום יום להגיע. הוא פותח עסק חדש ומבקש הצלחה מסחררת, הוא מעוניין להקים בית ומבקש את בת הזוג המושלמת, הוא מייחל לילדים ורוצה את הטובים ביותר (ויש דבר כזה). ואז הוא מברר איך ניתן להגיע לאותה חוויה נדירה למרות אורח חיינו, אשר עם כל יחודיותו, עדיין אינו מספק את הסחורה הנדירה המבוקשת.

שימו לב! כאשר האלוקים מכה את פרעה ומצריים במכת "צפרדע" הוא מיידע את פרעה על ידי משה בתהליך: "הֲנֵה אֶנְכִי נֹגֵף אֶת כָּל גְּבוּלְךָ בַּצִּפְרָדִים. וְשָׂרָךְ הִיָּאֵר צִפְרָדִים, וְעָלוּ וַיָּבֹאוּ בְּבֵיתְךָ וּבְחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ, וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ. וּבָכָה וּבְעָמָךְ וּבְכָל עֲבָדֶיךָ יַעֲלוּ הַצִּפְרָדִים" וכאן הדגש הוא על צמד המילים "וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ". ומה הדגש בכך? לכולנו ידוע שצפרדע שחודרת לתנור בוער או לסיר לוחט מוצאת מיד את מותה, וכולנו גם יודעים שבעלי החיים, כבר מיום היוולדם, יודעים להיזהר ולהישמר מכל דבר העלול להפסיק את חייהם עלי אדמות. וכאן כביכול מתחייב האלוקים בפני פרעה שתהיינה צפרדעים שלא יסתפקו "בְּבֵיתְךָ, וּבְחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ, וְעַל מִטְתְּךָ, וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ", אלא יעפילו הלאה אל עבר "וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרוֹתֶיךָ". זו, כביכול, התחייבות, שאם לא תתקיים – תהיה פגיעה בכבוד שמים, שהרי דברי האלוקים לא קוימו במלואם. ואמנם, כאשר הגיעו הצפרדעים בהמוניהם למצרים – קפצו וקרקרו כולם על מיטות פרעה ועבדיו, גלשו על כסאות השן וספות הסלון, מלאו את הבתים והארמונות, בעוד קבוצה קטנה פנתה לתנורים הבוררים ולסירים המהבילים. וזה נשמע בערך כך: הצפרדע מ"קבוצת מיטות פרעה" פונה לצפרדע מ"קבוצת התנורים והסירים", ומעדכנת אותה שהיא הולכת להתכסות בפוך מנוצות אווז תוצרת "חרטומי מצרים", תוך כדי שהיא מבררת אצל חברתה להיכן פניה מועדות. החברה עונה לה שהיא בדרך לתנור של פרעה... החברה משפשפת את אזניה בתימהון ומנסה לוודא שאכן שמעה היטב, וההיא חוזרת ומעדכנת אגב קפיצה שאכן היא בדרך לתנור.

ואז הדו שיח מתנהל כך:

- "לתנור? למה לתנור?" - "כי מי שתקפוץ לתנור תקדש שם שמים בכך שהיא מקיימת את רצון הבורא". - "נכון, אבל גם מי שתקרר לפרעה מתחת לפוך תקיים את רצונו של הבורא". - "נכון, אבל קידוש ה' הרבה יותר גדול יהיה על ידי מי שתקפוץ לתנור, כי זה נוגד את הטבע שלנו". - המשך בעמוד האחרון >>>

אהל המעשה

"וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'".

שתי נקודות טעונות ביאור: א. תחילה מוזכר שם אלוקים ובסוף שם הויה. ב. למה הקב"ה צריך "להזדהות" בפני משה ולומר לו "אני ה'". רש"י עומד על כך ומסביר: בסוף הפרשה הקודמת עומד משה ושואל את הקב"ה בכאב: "למה הרעותה לעם הזה, למה זה שלחתיני? ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך?!". על כך עונה לו ה' בפסוק שלפנינו. וצריך להבין היכן התשובה לדברי משה, ששאל "למה הרעותה לעם הזה?"

אל הרב אברהם טוורסקי, פסיכיאטר מומחה, הגיעה אישה מבוגרת יחסית לטיפול: היא חלתה במחלה מסוימת, ומפאת גילה הלא צעיר, הכאבים הכריעו אותה ולא נותר בה פנאי נפשי לטפל בעצמה או בבני משפחתה. היא הגיעה אל הפסיכיאטר בשאלה אחת כאובה: "אני נתונה בכיסא גלגלים, מהווה נטל לבני המשפחה ולצוות הרפואי, לא מסוגלת לעשות כלום ואין לי שמץ מושג מה אני אמורה לעשות כרגע. למה אלוקים משאיר אותי פה כשאני כל כך סובלת ואין שום דבר שאני יכולה להועיל בו?". טוורסקי הבין מיד שכאן הפסיכיאטריה לא תעזור לו ולא תקדם אותו. הוא פנה לאביו, האדמו"ר מהורנסטייפל, בבקשת עצה מה עונים לנפש אומללה זו. תשובתו של האב הייתה שאין לנו עסק בחשבונות שמים, איננו יודעים מדוע הקב"ה משאיר אנשים מסוימים ואילו אחרים מסיימים את תפקידם. אך הוא הבהיר לבנו: אדם שמתמודד עם ניסיון כלשהו, עליו לחפש מה הוא יכול לעשות **במצבו הנוכחי**, את זה עליו לעשות הכי טוב. טוורסקי ביקש מהגברת לערוך ניסיון לתקופה קצרה: להתעלם מעט מצרותיה ומכאביה, ולבדוק היכן היא יכולה להועיל לזולת מהמקום שבו היא נמצאת. בין יתר הנקודות שהאיר לה הרב טוורסקי, הוא הסב את תשומת לבו לכך שיש אנשים הרואים בה מודל לחיקוי, לפחות אלו מבני משפחתה הצעירים שהיא הדוגמה שעומדת מול עיניהם. "אם הם יראו שאת מתמודדת בצורה מעוררת השתאות עם הייסורים שלך – תהפכי עבורם מודל לחיקוי ודמות להערצה".

מסתבר שהמשפט הזה קנה אותה, ושינה את כל המצב: היא החלה להתאמץ ולשנע את כיסא הנכים במחלקות בית החולים כאשר הכאבים אפשרו זאת, התבדחה עם החולות האחרות ועודדה אותן, העניקה תשומת לב לאלו שהגיעו לבקר אותה ועוד ועוד. הדלק לכל המאמצים, שהיו כרוכים בכאב והתגברות לא מועטים, היה הרצון להוות דוגמה להתמודדות ומודל לחיקוי. שנה לאחר מכן, הגיעו קרובי משפחתה של הגברת אל טוורסקי וסיפרו בהתפעלות: המשפחה שלנו – משפחה ענקית ודי מפוזרת – מכונסת כולה באחדות שקשה לראות במקומות אחרים. המנצחת הראשית על חיבור הלבבות והאכפתיות בין כל מאות בני המשפחה הקרובים והרחוקים – אמא שתחיה, מכיסא הגלגלים שלה ומתוך ייסורים שכמעט לא מאפשרים לתפקד...

וכך אפשר להבין את התשובה שהקב"ה משיב למשה שלפעמים הוא מתגלה במידת הדין (וידבר אלוקים אל משה), אולם המטרה של כל זה היא תכלית של טוב במידת הרחמים (ויאמר אליו אני ה'). את התוצאה הטובה באמת – לפעמים רואים רק בסוף, עד אז כדאי לתת בו אמון. (ר' ישראל קעניג)

"הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים. ואשר לא שם ליבו אל דבר ה' ויעזוב את עבדיו ואת מקנהו בשדה"

האריז"ל מביא ש"פרעה" זה אותיות "הערף", ובזוהר כתוב שמילת "בתים" היא רמז לקדושה, וה"שדה" הוא רמז לקליפות וכוחות הטומאה.

רבי יעקב ניניו, בספרו "אמת ליעקב", מבאר לנו את הרמזים בלשון הפסוק: אדם שהוא "ירא את ה'", גם אם לעיתים נכשל בעבירה ונהיה "מעבדי פרעה" – היצר הרע, עדיין יכול להתחזק ומיד לשוב לקדמותו: "הניס את מקנהו אל הבתים". תעשה תשובה, תיכנס לבית ה' ללמוד תורה והכל יהיה בסדר. אבל מי שחלילה אינו ירא ה' "ולא שם ליבו אל דבר ה'", לעשות תשובה לאחר שהוא נכשל בעבירה - "ויעזוב את מקנהו בשדה", עבודת ה' שעשה עד עתה, מצוותיו ומעשיו הטובים, נשארים טרף לקליפות וכוחות הטומאה והוא מפסיד אותם.

"מגיעה לי קצבת נכות",

ביקש קמצן כרוני מביטוח לאומי.
לשאלת הפקיד מהי הנכות שלו, השיב:
"קשה לי לפתוח את היד"...

"הצלחתי לסגור תיק שהיה פתוח עשרים שנה", מבשר סטאז'ר צעיר למנהל משרד עורכי הדין היוקרתי, שהיה גם אביו. עורך הדין האב, נענע בראשו במורת רוח: "אם היית טיפה יותר חכם", העניק לו שיעור לחיים, "יכולת להמשיך להתפרנס מהתיק הזה עוד עשרים שנה"...

הרופא: יוסי, אתה יודע נגד מה עשיתי לך עכשיו את החיסון?
יוסי: כן, נגד הרצון שלי!...

המשך מאהל לחידוש עמ' 2 <<< אבל את מבינה שאם תעשי את זה, את תמותי...".

"מבינה!". - את מבינה שאם תמותי, יותר לא תוכלי לקיים את רצון הבורא במגוון פרשיות חדשות מזדמנות!". - "מבינה!". - "א אם כך, אולי לא משתלם לאלוקים

שתקפצי? מה אם כך גורם לך בכל זאת לקפד את פתיל חייד בגיל צעיר כל כך?". - " פשוט מאד, על הפוך של פרעה יש הרבה קופצים (תרתי משמע), ואילו לתנור אין ביקוש. ובהיות והאלוקים אמר שיכנסו גם לתנור, ומשם יתפרסם ברחבי העולם קידוש ה' מיוחד, אני קופצת לשם". - "אחותי, אולי תחשבי על זה שוב? חשבת! וזו המסקנה שלי". אני לא מסוגלת להאמין שזה הצעד שאת עושה, תחשבי על החברות שיתגעגעו אליך (תרתי משמע), תחשבי על המסיבות שתפסיד, את לא יכולה לעשות את זה, לא להם ולא לך". - "החלטתי! והנה אני כבר פונה שמאלה למטבח". - "אז תזכרי רק שתמיד אהבנו אותך, ושתמיד נזכור אותך. ואני מתחייבת לומר עליך קדיש והשכבה ולערוך לך אזכרה מכובדת... ומה קורה לאחר מכן? פרעה מבקש ממשה בתחוננים להסיר את הצפרדעים, משה מבקש זאת מה' יתברך, ואז מופיע הפסוק הבא: "וַיַּעַשׂ ה' כַּדְּבַר מֹשֶׁה, וַיָּמָתוּ הַצִּפְרָדִּיעִים מִן הַבְּתָיִם מִן הַחֲצֵלֹת וּמִן הַשְּׂדֵדֹת". שמתם לב? הצפרדעים מתו, אבל אלו צפרדעים? "מִן הַבְּתָיִם מִן הַחֲצֵלֹת וּמִן הַשְּׂדֵדֹת", וההם מהתנורים והסירים משום מה לא מוזכרים כאן. האם הם נכללו בצוותים של הבתים? האם היה להם גורל שונה?

החזקוני, ר' חיים פלטיאל והאלשיך הקדוש כותבים: "לפי שמסרו נפשם למות על מצות הקדוש ברוך הוא, חזרו למקום תולדתם חיים". והדעת זקנים מבעלי התוספות מוסיף: "אותם שבתנורים לא מתו, לפי שבטחו בהקב"ה ונכנסו בתנור חם בצווי ה'". במילים אחרות, "דרך הטבע" לסילוק הצפרדעים ממצרים היה מותם של הצפרדעים, וזה מה שנעשה עם כל הצפרדעים שנהגו ב"דרך הטבע". אולם הצפרדעים שקפצו לאש "למעלה מדרך הטבע", זכו ונעשה להם נס שהוא "למעלה מדרך הטבע". כך שבסופו של תהליך, הצפרדעים מקבוצת "התנורים והסירים" אמרו קדיש והשכבה וערכו "אזכרה מכובדת" לחברותיהן מקבוצת "מיטות פרעה" ועל היתר...

על כך אומרת הגמרא הקדושה (פסחים נ"ג:), "מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמם על קדושת השם לכבשן האש? נשאו קל וחומר בעצמם מהצפרדעים, ומה הצפרדעים שאין מצווים על קדושת השם כתוב בהם: ובתנור וּבמשארותיך - הוי אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצווים על קדושת השם - על אחת כמה וכמה". ומוסיף תוספות רי"ד (שם) בניאור הדברים: "מה ראו שסמכו על הנס, ובוטחים היו שהקדוש ברוך הוא יעשה להם נס? זה למדו מן הצפרדעים שהיו נכנסים בתנור ולא היו ניזוקים". כלומר, יש מתכון ל"תעשיית ניסים", והמתכון לא עובר דרך מקובלים, באבות, או סגולות למיניהן. קפוץ גבוה יותר מיכולותיך, זנק מעבר לרגילותך, עשה "למעלה מדרך הטבע" ותקבל נס שהוא "למעלה מדרך הטבע". (הרב אליהו רבי)

ברכה והצלחה
ובריאות איתנה
אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה
סעיד אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה
טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אופיר דלל בן אורה
ומשפחתו הי"ו

שיעור בפרשת שבוע
מהרב שמשון פוקס שליט"א
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכניס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 16:15

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18
תפילת שחרית 6:30
מנחה וערבית (סמוכות) -- 16:10
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א
יום ג' - הרב שלום אטלן שליט"א
יום ד' - הרב בן יאבו שליט"א
יום ה' - הרב אליהו הכהן שליט"א

בית הכנסת
"עולי בבל"
ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל
שחרית - 5:45 נץ
מנין ב' - 7:30
מנחה ערבית - 16:15
שיעורי תורה מידי יום
לאחר ערבית
יום א' ב' ה'
רב בית הכנסת
הרב יהונתן אמדדי שליט"א
יום ג'
הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ד'
הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' -
הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 19:30
"יש קונה עולמו בשעה אחת"
שימו לב <<<<

לימוד אברכים עם תלמידים כל יום שני ורביעי בשעה 20:00
ערבית מאוחרת: יום א' 22:00 יום ב' 20:45 יום ד' 20:45 יום ה' 21:00